

ՏՆՆԻՐ ՈՒՆԻՐԵՆԻՍԻՆԻ

1849 - 23 ԱՊՐԵԼ

ՆՈՒՄԵՐԱ - 107

ՃԵՄԱՋԻԼ ԱՌԻՐ 12 - 1265

ՆԵՐՔԻՆԵ ԼՈՒՐԵՐ

Միջնադարի սկզբում վեհապետ Իսկանդար իսկանդարյանը գնաց, ուր տեղ գտնվեցան նաև բոլոր երևելի նախարարները, որոց ներկայությամբ երկու շաբաթվա ընթացքում Բրդուշանի ձորի լճից ուղեկցվեցին մեկը մեկու ետևից: Երկու ժամանակ մեկ ի վեր կը շնորհվեին, և այս օրերս լճի շրջանում էր անոնց շնորհվումը:

— Մարտինի աննկատելաթեան աստիճանը ունեցող Լաթիֆ Բեյը՝ որ երբեմն Նիկիտեյի տեղակալ էր, այժմ թեքել է նահանգին տեղակալ անուանեցաւ:

— Նիկիտեյի սպարապետ փեսայի մահից փախուցած հրամանաւ Իսկանդարյան Էսկիֆէն օրիս շոգենաւով անցնելու երկու շաբաթի Պոլսու հասաւ:

— Մարտապետ Մուխթար Բեյը՝ որ Եգիպտոս գացած էր, սրտաբան կատարելէն ետեւ Բերդապառնա շոգենաւով ու հասաւ Իզմիր, ուր տեղ գտնուեցին նաև Ե. Բեյը:

— Միջնադարի շաբաթ Իզմիրէն Թրքիստանի շոգենաւով 860 և Իզմիրի շոգենաւով ալ 740 զինուոր եկան մայրաքաղաքս:

— Մանուկներ այս օրերս սլ. ընթերցանային 1500 զօրք եկաւ Պոլսու:

— Լաթիֆ Բեյի կը գրեն որ՝ ի վերջում Բեյի քննակներէն երեք Զայազգի ոսկերիչ և Զոյն Բեյ անցիտները Լաթիֆ Բեյի քիչ մը աստիճան հոն կը կենան: Ե. 150 հազար զինքն չափ անգամանայ և այլ ասոր պէս ծանրապէս լաթիֆ Բեյի աստիճանով՝ այն տեղէն քիչաճի մը հետ ծամբայ կը կենան ի վերջում Բեյի գառնալու համար: 7-8 ժամ քաղաքէն հեռու յաճնուան տեւս՝ վրանին քանի մը աւազակ կը գիծեն, Զոյնը և քիչաճին կը փախչին, Զայնը չը կրնայի փախչիլ կը բռնուին, որոց լաթիֆ Բեյը, ապրանքը և հանդերձը կը կողոպտեն գոյերը, ու միւրի ձգելով զանոնք լաթիֆ Բեյի կուստան: այնուհետեւ մերկացեալ Զայազգիները՝ Լաթիֆ Բեյի քիչ մը կատարուած թեանը կը յայտնեն, և կըսեն ալ որ քիչաճին ալ աւազակներուն հետ խօսքը մեկ քրոնք մերկի: ուստի կատարուած թեանը բնութեամբ քիչ աստիճան հեռու ձգեց քիչաճին և բան:

տը գրաւ, և կը յաւանդուի որ աւազակներն ալ ձեռք կ'առնին:

Յիշեալ տեղէն այս ալ գրած են, թէ Լաթիֆ Բեյի քաղաքը զիւրի մը մէջ հայր ու տղայ մեկ տեղեակ մը ունենալով երթեկեկուի ընող ճանքորդները հոն կը բնակեցնեն, և Պոլսու սպարապետ մ'ալ ունենալով՝ Ե. Բեյը ճանքորդներէն ուժ որ հարուստ էր նէ, տնիկա կը պահեն: այն սպարապետին ձեռամբը ու մարմնը կը թողնեն, և ունեցած ապրանքն ալ կը յափշտակեն:

Միջնադարի երկու Տաճիկ նոյն տեւեալը հիւր ըլլալով, մայրաքաղաքները կը գտնեն որ զանոնք ալ սպաննեն նոյն սպարապետին ձեռամբը գողտի: բայց տնիկա չը համարձակիլ սպաննելու: ուստի միւս տալով կըսեն տնուր թէ մեր այս խօսքը չը կատարուի և չը հնազանդիս, քեզի չորաչար մահուամբ կըստանան: Ի վերջոյ այս ամենայնի Պոլսու շրջանը հրաժարելով այս եղանակով թեանէն, այն երկու հիւրին կըսեն որ այս օտեղս գէշ տեղ մըն է, թէ որ ասիկա ուրիշ տեղ մը փոխադրէ՝ աղէկ կը ըլլայ, այս բաւելով զանոնք անկեց զուր կը հանեն ու ինքն ալ կը փոխուի:

Դամանակ անցնելէն ետեւ, զինուորական կարգէն ելող այն տեղայի մարդ մը՝ որ աւազակ մը ունէր այն կայքերը, և իրեն զինուորական ատենը՝ նոյն աւազակը յիշեալ երկու շաբաթ օրոքին ձեռքը անցեր էր, տգործ կ'առնէ ձեռքերուն և ինքը կըսէ ինչ կ'ըսէ, որուն մշակած ատենը՝ որ մը հրապարակ կը պահեն զանոնք յիշեալ մարդատուները, ու ինքն իրենք ալ ձեռք անցնելով զլճից Բեյի քիչ մը կը բերվին և բռնաբար կը գրվին: որոնց դատարանը հոն տեսնելով ատենը վերջիջեալ եղանակով ծով ձեռններն ալ երեսն ելելով, երկուքն ալ փոխաբանաբար գլխատուի են այս օրերս:

— Իզմիր գտնուող ստոր փառապահանքի լուսն մեկ քանի մը տղայքը վեց հոգի չափ մեկը մեկու միասին գործընելով վեցն ալ մեկէն ի մեկ փոխեն են այս օրերս նոյն տեղէն գէշ ի վերջոյ Գալիֆօրմիս գաւառը նոր գտնուած ոսկու տեղը: Ե. Բեյը Մալթա հոսանքին Լուսն հոգեթուէն նամակներ խրկելով իրենց ճանքորդ ու թեանը իմացուցեր են:

ՄԱՐՏԻՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

— Մատենադարանի երկրորդ յառաջները մարդ չէին բանտարդել: մինչև որ յանցանքը չը տուգվէր: բայց այսուհետեւ կատարելի մարդիկ առանց գատարանի քաղաքէն բանտը պիտի դրվին: քաղաքական սպառնալիքներ համար: և անանկներն ալ 21 ժամէն տեւել բանտը չը կենալով գատարանի պիտի քաշվին: միւս յանցանքները և յանցանքները մարդիկ չը տանալ Դ. Բեյի մայրաքաղաքէն գուրս հանվելով՝ իրենց երկիրը պիտի խրկուին: յանցանքը՝ սպարապետ կամ ունեցող կամ չունեցող, որսոր պիտի երթայ: Ժողովակները (քրուպ) մարդ հաւաքելու թոյլտուութիւն պիտի չը ըլլայ: զինուորի վերաբերեալ գործ մը թէ՛ բանիւ և թէ՛ գրով յայտնելու և հրատարակելու հրաման չը պիտի տրվի: ասանկ գործերու խառնրով մարդիկ ներքէն 100 զուռու չէն մինչև 40,000 զուռու: սուգանք պիտի առնուի ու 15 օրէն մինչև երկու տարի ալ բանտը պիտի մնայ:

— Մուսուլի տեղական Պետրպուրի մայրաքաղաքը զանրազ յատուկ զօրքը՝ որ 52,000 հոգի էին ու յամի տեսան 1831 էն ի վեր նոյն մայրաքաղաքէն գուրս ելած չէին, անցնալ ընդիլ սկսած ամսոյն ու թեան մայրաքաղաքէն գուրս հանվելու: Լ. հաստան խոր կը վեր են:

— Մայրաքաղաքի տեղական առաջին նախարար Զարոյ զօրապետը ատենանք մէջ երեւելի մարդու մը հետ միմաբանելով՝ մէջերէն թշնամութիւն ծագելու ու հետք մնալ մարտութիւն (տուէլ) ըրեր էր: նմանապէս այս օրերս ատենանք անդամներէն Պ. Ռ. Ե. Բեյի հետ ալ տարվելով մեղադարձութեան հրաւիրեց, որն որ ի գործ պիտի դնէին անցեալ ամսոյն 10 ին ու երկու կողմէն ալ երկու կողմ վիտայ ներկայ պիտի գտնուէին: Բայց ատենանք նախադատը այս գէշ բանը տրդիւրու համար ըսաւ որ թէ մեղադարձութիւն ընողը և թէ վիտայները ասանքն ալ մարդատան սեպելով, ի գործ դրվելէն ետքը թէ որ մեղադարձութեան, ամեն ալ մահու պիտի դատապարտուին: Մալթա գաւառէն այս խօսքին անդամներն ալ համաձայն գտնուելու յան: իսկ որոյ մեղադարձութեանը ի գործ

չը գրվելու միջոց մը եղաւ ասիկա . սակայն յիշեալ զօրապետը հիմա իրաւունք կը ունենայ իւր թշնամիին:

— Լաբորայի շատ անգիւրը բնակիչները օր ըստ օրէ կ'աւելանան . ասոր հակառակ՝ Ռուսիայ Պետրոգրադի մայրաքաղաքին բնակիչները կը սրակալին . յամի տեսան 1842 թ. կը գտնուէր հոն 480 հազար հոգի . երեք տարիէն ետքը 450 հազար , և անցեալ տարի ալ՝ 440 հազար մնաց:

— Լմերկիայի միացեալ նահանգաց հասարակապետութեանը նախարարն ընտրվեցաւ թիւ 90 զօրապետը , և ընտրութիւնը լըմրնալէն ետեւ՝ ընկել է զինքն 21 թ. սրաշունը հրատարակվեցաւ , արա նախագահը Վասիլկի թան մայրաքաղաքը գալով սկսեց գործառնութիւնները հոգալ:

Սոյն տեղին հիւսիսային երկրները այս տարի խիստ սառտիկ ձմեռ եղաւ , անանի որ՝ օգաշտիկն անդիկը սառելով անշուրթ մնաց . վասն որոյ չը հասկնայեցաւ , թէ՛ ցուրտը մինչեւ որ աստիճանը հասաւ : Ինկիլիստային տեղեկութիւն բառանարու համար դէս ի հիւսիսային բեւեր ճամբորդութիւն ընողները տուանց անդիկի օգաշտիկը ունէին . ուստի Ամերիկայից ալ հարկադրեցան անանի օգաշտիկը գործածելու:

Յիշեալ տեղին ամէն կողմէն Գալիֆորնիոյ դաւաւոր գտնուած ոսկեհանքէն ոսկի հանելու համար խիստ շատ մարդիկ դաշած էին հոն . հիմա իւր օրագրերը կը սրտաւ մեն , որ գտնած նաւերը 178 հատ են , և մարդիկ՝ 11—12000 . յամարէն դացողներն ալ մէկ տեղ առնելով կը համի մինչև 30—35000 թ. : Յաւանքերը այն կողմերը շատ արդութիւն կար . բայց հիմա շահ ընելու յուսով քանի մը հարկուր հոգար հոգիի բաւական ըլլալու չափ յորեն և ապրանք խրիւր:

Գալիֆորնի Բարֆալմէալ հանային նիւրիւն էրայ:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՈՐԴԱՆ (ԽԵՐԿԱՆԸ)

Իմաստ որդ մընէ , որ շատ անգիւր կը դանդաղէ , Ասիայի , ու հարաւային Եւրոպայի մէջ , մանաւանդ Վանիստի ու Վալանիայի ու Գորիստի ասհմանները:

Այս Որդանին էր՝ կերպարանքով և մեծութեամբ նոյննալի կը նմանի , որ կալիֆի (մէլի) մանր տունիկուն վրայ՝ ճեմանկ աղաւամակով (սոյն լիւրիւրով) արտած կեղևի մէջ անշարժ կը մնայ . կը արտաքին երեւոյթին նայելով՝ շատնցվիկ կողմիկ հոնէ կամ սեղմ կը լիւր:

Գալիֆորնի անանի որ Լանկետի ոսկեհանքը գտնուած կարմիր Որդանը Ժողովուն համար ու հետեւեալ պատմութիւնը կրնէ , ինքը աղէկ քննելով որոք արդաւանդը՝ ամէն կերպով Բաւալուր բաժնի սրկին կը նմանի (կրնէ):

Մայիս ամսոյն մէջը կսկիսն (կրնէ) աս կորուսի Որդանը Ժողովուն , որ այն ատենը բաւական նապէս մեծցած է : Չեւ ու գոյնը վայրի սաղրի կը նմանի ու հասարակարար մինչև յունիս ամսոյն կը հասնի հոնէ , բայց երբեմն կուշանայ , թէ որ սառալի սաղրութիւն կամ յորդաւոր անանի չլըլայ . և թէ որ անդամը սառտութեն անանիէ , տարեկան հոնէ կը հասնի:

Միջհանրապետ կանայք Ժողովուն կը լինեն , որոնք մէյմէի որդը ամոններ առած կերթան , ու ճիւղերուն վրային ձեւքով կը Ժողովուն Այս Ժա-

ված ըրտուեն սղութիւնը վերցաւ . և խրիւրված սղութիւնը անդամ՝ չը ճախելով մընաց , անանի որ ատեն ատեն առնելի որ այն սղութիւնները և ուրիշ տեղ տարվեր նէ՝ մեծ շահ կրնայ ըրալ : Հաստ ատեն կայ , որ այն կողմերը գալիթ չը կայ , եղածներն ալ ոսկի հանելու . կաշիստին . անոր համար խիստ շատ զօրի և անարդիւն մարդիկնէր երկան էլած են , ու կերպ կերպ չարութիւններու ձեռնամուխ կը լինին : Այս տեսակով Սոյն Գոանիսիո նաւահանգստին բնակիչները հարկադրեցան իրենց գիտեն զալթիկներն որու շիւրու մէջընտեն : Կրնէր հասարակութեան ընկնայ և պատուոյն պաշտպանութեանը հոգ կը տանին հիմա:

— Եւրոպի վի համառութեամբ իր ատեններ լուծելու ու նորէն ատեն մը հաստատելու , նորնոր անդամները աս օգրինէրուն ալ : Թագաւորը չուզու կողմէն ըլլալու իրեն Թագաւորը ասոք ալ պիտի ցրուէ ու նորէն անդամ պիտի ընտրել ապա . և հիմակիան անգամներուն մէկ քանին ալ բանորդ դրաւ:

Յիշեալ տեղին ամոնայիստութիւնները Սիլիկեայի չընդունեցին . ուստի նոյն տեղութիւնն ալ Սիլիկեայի կողմին վրայ բալմալի . զօրը խրիկ , ու թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի կողմէն պարտելով օտար տէրութիւններուն ալ խնայուց՝ իւր պաշտրելը:

— Եւ ինչեւթ Քիլիմէնիկ Թագաւորը բնակիւր 21 թ. մեռելէ թեպտուրի պալատին մէջ , և անոր յաջորդեր է տղան Է , Վիլիսլմը:

— Դամանակէ մը իսկէր էր , որ Աւստրիոյ տէրութեան զօրքը Մոսկովի դքսին երկիրն էին , հիմա քաշվելու են անկէ . ուստի դուքսը ապստամբներուն կրկին սոք կը լըլալէն վախնալով քաղաքը ձգելու ու Վեննա գացել է:

մանակը Ժողովուն . շատ բարեյարմար է , որովհետեւ փոքր տեղերնէր՝ արմը շատ Գոաւորութիւն կուտան Ժողովուն , աւարտան ցողէն կը կախալան , և Ժողովուն սեղմալ ճանրիկէ կը լըլայ : Եւ իւր արեւին տարա թիւնէն ջրցած չէ , երկրորդ՝ կը զըր կամ խաղաղութիւն դու . արեւին տարա թիւնէն ջրացվելով՝ կը մէջը ձագերը պարզված չեն : Այս գրուներին անանի մարդիկ , որոնք շարունակ մինչև իրին կան կը Ժողովն , մէկ հոգին՝ օրը մէկ կամ երկու լար բան կրնայ Ժողովը:

Հոնէի սաղի օրերը տեղի ճանի ըլլալուն վերջին օրերէն սող կը ճախի , որովհետեւ վերջին օրերը ջուր ու թեթեւ են : Դախու առնալիկը շուտով բացված խոզալանիկը կը պաշտպանեն , որ միջինները չի պարզվին : Այս վրայի կեղևը կամ խոզալանիկը՝ ուրիշ բան չէ , և թէ ու՛ ձագերուն մօրը մնալին է , որ հաւկիթները իր մէջը սանէլով՝ գանդը կը փակէ : Թե կամ խոնտու չանի , ծառին վրայ անշարժ կը ցած տեղը՝ արուն կուգայ անոր հետը գողգողելու , և խոր ուռնեալով քանի որ անի՝ իր կեղևը ոյնալի կը բանայ , ու մէջի հաւկիթները դուրս կուտայ:

Ժողովիկէն ետքը պէտք է տաք կամ տառնելու Ժամ քաղաքի մէջ գնէլ , բայց քաղաքին ողկին մէջը գնէլու տառա շահաւոր է , որովհետեւ կէս Ժամը բաւական է . և յետոյ՝ պէտք է կաւալի մը վրայ ապրանքը որ կը ջրոյն ու աղէկ կարմիր զոյն մը կը լըլայ:

Յիշեալ տեղութեան սղարապետ Վիլիսլմը իշխանը հրաժարել է իւր պաշտօնէն . յուտալի է որ անոր կը գրվին կամ Վեննայի կողմնապետ Վէրաոն Մառէշալը , կամ Եւրալիը , և կամ Բատէգրին . բայց երկրորդին ընտրվելը սուրի հաւանական է:

— Պոմպայն կը գրեն ընկել ակըր ու թըր ամսաթուով : Եւրոպայի Վուկ զօրապետը որ Շիր Վինէկին ու Շիւթիւր Վինէկին վրայ խրված էր , պաշտօնէն թեպտու ինկաւ , ու տեղն ալ հաշտաւոր : Եւրոպայի զօրապետը դրվեցաւ . բայց ասիկա մինչև որ հոն հասնի , պաշտօնը չը պիտի ձգէ : Վուկ զօրապետը ուստի ընկել է Վինէկին 28 թ. թէ նոյն զօրապետը , թէ՛ Վուկմանէն եկող Վիսթ զօրապետը , թէ՛ օղնութեան հասնող բազմութիւն զնուարները , և թէ՛ Պոմպայն զօրքով եկող ուրիշ զօրապետ մը ամէնը մէկէն ճամբայ ելան , ու Շիր Վինէկին և Շիւթիւր Վինէկին բանակին վրայ յարձակեցան , որ Ժեյլով ըսված տեղէն շատ հեռի չէր մեծ արաներուց մը բլին , Վէրսերը բարձրակն ցրուեցին , թեւ դանիթները և պատերազմական պիտոյից աւմէնը ձեւքիւնուէն աւին : Վէրսերը դուրս գոնի սկսեցին փախչել , Եւրոպայի ալ հիմա նապէս դուրս գոնի ետեւուն իշխալով կը հալածեն գանդը:

— Գալիֆորնի մէջ նոր ընտրվելիք անդամներուն համար նոր դրվելիք կաններ հաստատել են . ուստի ընձկալ մէկին նոր ատեններ հաստատելու սկզբնաւորութիւն պիտի ըլլայ:

Գալիֆորնի նախարարին ամսականին 50,000 ֆունտը և փերալիւր կըրէ մօտ օրերու:

Սոյն նախարարին ընտրութեանը համար բոլոր Գալիֆորնիներէն հաճութիւն առած էին . բայց ճամբորդութեամբ կամ վաճառականութեամբ և կամ ուրիշ պատճառաւ:

ՀԻՒՄԻԼԻՏԵՆ ԿԱՐՄԻՐ ՈՐԴԱՆ

Բաւալի Որդ մընէ , որ տեսող մը կողմիկ վրայ կը լըլայ Բօրնիայի սահմանը : Ասոր հոնէր ընդհանրապէս յունիս ամսոյն վերջին օրերը կը լըլայ , որ Բօրնիայի գեղջիկներուն մէջ մէկ փոքր նաճախով Ժողովուն կերթան , մէկ ձեւքովին սառնելը գետնէն կը հանեն , և մէկալ ձեւքովին վրայի միջանները կը կրողտեն . գետնէն հանածները կրկին կը տնկեն որ չը շրոյն : Այս միջանին կը չիսկի կարմիր գոյնին հիւրերուց ստորման , որ Եւրոպայիները չեն գործածելու , միայն Տաւիկ կաւայք իրենց եղանակին անով կը ներկեն:

Այս Որդանը՝ արջոտիկ հեա խառնելով մեղան կը շիսկի : Չեթի ու գիլիկ Թագաւոր կամ քիլիկէ ջուրէ հեա խառնելով Թագաւորի գոյն մը կը լըլայ , բայց շուտով գեղեցիկ կարմիր գոյնի կը փոխի : Աղէ գերազանց բարդաւորն ալ կը շիսկի : Հաւանի մէջ կը զմիշ ընկելով , որ Եւթի կամ ութի Ժամը գով սեղ մը գրվի ինչեւ պէտք է ջուրը քառել , ու քանի մը Ժամ մնայ մինչև ջուրը պարզվի , և նոյն պարզված ջուրը մէկ գիտեն լըլով՝ կը երկուքին շափ շարտի հետ ետեւ , ու նոյնի որ թանձրնալով պատուական քաղաքանի կը լըլայ:

Եւս . քիլիկան կանտու . տեղեց երան կը ու աղը՝ չի գործածված կամ խամ բաւորը Թագաւոր հետ քալէ : Համարի մէջ բարակ փոխ լընէն ետքը՝ վրան եփած ջուր խառնելով Թագաւոր անգոնէն լընէ , որ սրտէնէն ետքը գեղեցիկ կարմիր գոյն մը կը լըլայ:

ներով օտար երկրներ գտնվող Գ.աղբիւս-
յններուն ոտք վրայ խորհուրդ հարցուցած
էին. վստի որոյ հիմա Փարիզու. տեսնող ա-
ղբիւսագիրները կը խորհրդէն Ամերիկայի հարա-
ւային և հիւսիսային երկրները գտնվող
Գ.աղբիւսյններուն կողմանէ, որոնք կը խորհ-
րեն, որ իրենց սղ խորհուրդ հարցով վերա-
յոյեալ բնաբուծիւանը վրայը: Լեւոնը ար-
գէն կը խորհի անոնց պատասխանը առ-
բու համար:

— Գ.աղբիւսյի մէջ եղած ժողովակերը
(բլուպ) որոնք խառնութեան օւղիներ են,
վերջներուն համար նախարարները անցեալ-
ները տեսնելն առաջարկել էին, և ասոր
վրայ խիստ շատ խօսքեր ու վէճեր ալ եղած
էին: Հիմա ներքին գործոց պաշտօնէին
նոյն առաջարկութիւնը կրկնեց. ասոր վրայ
անդամներէն Պ. Ղ. Լեւոն բեմը ելալով հա-
մոցել սեղեյ, թէ ժողովակերուն վերնալը
տմենայն մասամբ սահմանադրութեանը դէմ
է, նա մանաւանդ՝ բաւ թէ հասարակա-
պետութիւն հրատարակված ատենը՝ լուսն
նորոտակը այս էր որ անսով ժողովակերը
բացվելու թոյլտուութիւն պիտի ըլլար:

Լեւոն այս խօսքին վրայը ըսած ա-
ռնաբանութիւնը օւնկնդիրներէն ոմանց
ծանր դարձ պաշտօն թէ «Խ.Լ.Բ. Գ.Լ.Ե.
խորդ բեր ու անանկ խօսէ»: Բայց ոմանք
ալ «Թող խօսքը շարունակէ ըսին»: Լեւոն
ատենին մէջ աղմուկ մըն է փրթաւ. ոմանք
կը պնդէին որ լեւ. և սմանք ալ խօսէ կրօն-
ին. վերջը նախադահին անխորհրդով լեւ
Լեւոն քիչ մը ատեն, ու ետքը սկսեց: Լեւոն
ատենը երկրորդեցաւ աղմուկը և առաջին-
նէն աւելի ծանր խօսքեր ըրին. իսկ երրորդ
անգամին Լեւոն իւր ծանր խօսքերը շարուն-
ակելուն համար սղմուկը շատցաւ. վերջա-
պէս այն ալ լեւց և բանը քուէարկութեան

մնաց, ու 359 քուէի դէմ 378 քուէով ըն-
դունկեցաւ ժողովակերուն վերնալը՝ 19
քուէ աւելի ըրարուն համար. ասոր վրայ
որոշեցին որ այսուհետեւ ամենեւին ժողովակ-
ները չը բացվին:

Հետեւալ օրը Փրօւտէն անուն օրա-
գիր հրատարակովն ձեռամբ խել մը թըղ-
թեր հրատարակեցան, թէ նոյն ժողովակ-
ները գոցուելու ըլլան նէ՝ ուրիշ կերպ ժո-
ղովակներ պիտի բացվին ու կերպ կըրոյ խը-
ռովութիւններ պիտի ծագին. բայց կտապա-
րուիր խելոյն խմանալով՝ նոյն գրքեր ժողովեց
ու նախ և յետոյ Փրօւտէնին տպարանը
դրոյեցին «Գոտ» գիրքն ալ առանց ժամանակ
անցրելու գտնուեցան իւրաքանչիւր վճռեց,
որ երկր տարի փրանկան ծառայէ և խել մը
բոտակ ալ տուգանք ապր:

— Գրանքիւսի տեսնելն անդամ, Պ. Ղ.
Վ.Լ.Ե. քրքր յայտարարութիւն մը տրուաւ աս-
տեան, որով կ'ստ աջարկէ, թէ Գ.Լ.Ե. քրքր
կայսերութիւնը ժառանգութեամբ Բրոսիւ
վէհափառ. թագաւորին տրուել և այս բանին
համար ալ Գ.Լ.Ե. քրքր ամէն մէկ կտապա-
րութիւններուն կողմէն գործակալներ լիա-
բովելով՝ լիազուրդը շնորհաւորելու համար
Պէտքին խորհրդին. Լեւոնի վէհափառ. կայսրի
ալ Գ.Լ.Ե. քրքր մէջ սենեցած երկրին համար
քիչուէն այս բանը, և կտա՝ ջնդուէն լիա-
զատուի. նաեւ թէ որ այս միութեան ղուր
ըլլայ, հետք բարեկամութեամբ վարուինք՝ մին-
չև որ վերաւորութիւնը փոխէ ու ինքն ալ
հողորդ ըլլայ այս միութեանը:

Պ. Վ.Լ.Ե. քրքր քարմար գաւառով այս բա-
նքը՝ թէպէտ առաջարկեց ատենին, և
ուղեց որ խորհրդանութիւն ըլլայ ասոնց
վրայը. նաեւ իրեն ալ 269 հոգի կուսակից
ուղեցաւ, բայց անոյ դէմ կողմները 272
հոգի ըլլալով՝ երկր հոգի տուել գանձութե-

լուն համար մերժվեցաւ առաջարկութիւն.
ուստի Գ.աղբիւսէն նախագահը ու կուսա-
կիցները և ուրիշ նախարարներ ալ մէկ տեղ
իրենց պաշտօնէն հրաժարվեցան:

— Լեւոնի տերութեանը Գ.Լ.Ե. քրքր կայ
տերութեան հաստատութեան ամենին հա-
մալ թիւն չը ցրցրին, այլ կուգէ որ կայսերա-
կան տեղակարութիւնը և կայսերութիւնը
Տիւրքիսթանութեան դատաւ, և այս ալ Գ.Լ.Ե.
մանկը քոնի մը իշխաններուն յանձնովի:
Հիմա Գ.Լ.Ե. քրքր տերութիւնը՝ սոյն տերու-
թեան՝ այս վերաւորութեանը հաւանքով
Գ.Լ.Ե. քրքր տերութիւններուն ու կու-
սակարութիւններուն մէկ մէկ նամակ խը-
կել է, որով կը յայտնէ, թէ ինքն ալ նոյն
վերաւորութեանը վրայ է, նաեւ՝ կը յորդո-
րէ որ անոնք ալ իրեն ձայնակց ըլլան այս
մասին:

Վերջալ տերութեան Գ.Լ.Ե. քրքր քա-
ղար ուղեցած ատենին անդամներէն երեք
հոգի՝ որոց անուններն են Գ.Լ.Ե. քրքր, Թ.Լ.Ե. քրքր
և Է.Լ.Ե. քրքր, Վ.Լ.Ե. քրքր խառնութեանը ձեռնա-
մուխ ըլլալուն «Գոտ» երկրի Լեւոնը
պարտութիւն սպանման ալ պատճառ եղած
էին, որոնք ստուգեցաւ այս օրերս. և ատենը
ատենը փակուածին պէս՝ բանոր պիտի
դրուէին. բայց ասանք գրու ինկն դալքը իմա
նայով՝ ատենը փակուելէն օր մը յառաջ
փական. ետքը՝ կտապաւորութիւնը ամէն
գործակալներուն պատուէր ընելով ու ամէն
ձանբաններուն նկատել տալով ձեռք ձգեց
ու բանոր գրու երեքն ալ. որոնք գտնաւ
ասանք քաջաւած ատենը՝ կը յուսացով, որ
խիստ շատ դադարներ երկան կըրնին:

Այն տերութեան պնդարտական ու-
մը չափին աւելի շտաղաւ այս օրերս. հետե-
ւակ դոքը ունի հիմա 358,122. ձիաւոր
64,524. ուղեւոր 31,815. ծովային զօրք՝

ԲԱՅԹԻՆԱՆ ԱՆՈՒ ՃԵՐԱՆԱՆ ՈՍՈՒ

Փարիզի մէջ կը գործածվի, սրտը և մորուր
մեռաղ լէ կրտէ Լափոգին հաշուաւոր քիմիալ է-
ար, և կը լուսն թէ և իրաւի հետ բաղադրած է:
Երկու առաջինը ունի մը տոնիս պատկեր, և
նախ՝ հոգեցնել, և երկրորդ՝ իր հետ բաղադրած
մեռաղը գտնէ:

Իր մէջի կը զած ոտար բաղադրութիւնները
մարդիւ համար պէտք է իր շարին շոփ ցուալ
(նիւթ և միւր լափոգին) լափոգ լիւթ ամեն բարակին
հետ լուսն, ու ետքը շարին լափալ մարդիւ կա-
պարով հոգեցնել, և նոյն բաղադրութիւնը պալ
ջուրի մէջ ձգելով լուծել, իր լափոգը ձեռք
հետք խառնելն յետոյ՝ բաղադրութիւն մէջ կը գրուի,
ու քիչ մը կայսրին ետքը մէկ գէ կտանով, որ
տասը վայրկեանի շոփ մնայ մինչև որ պալն, ու
բաղադրութիւն տակը Բարիւնայալ, կապարալ, և ծը-
ծուկով խառնուրդ մեռաղ մը մնայ: Արդին քիչ
մը կտորք խառնելով՝ օտ մեռաղին հետք պէտք է
հոգեցնել, որ ձեռքը ետքը դրոն կապարին
հետ կը գտնուի, ու կը մնայ միայն Բարիւնային ու
առջի գրութե կապարին բաղադրութիւնը:

Այս բաղադրութիւնը ապացուէն ետքը
տար ետքի մը վրայ տար քիւլիւնով ձեռքը է
մինչև որ կտորք անկէ գտնուի թէ որ Բարիւ-
նան չը մնանալով անոնց հետ՝ բաղադրութիւն տակը
քիւլիւն չըլլայ, ձեռքը միայն ալ լափալ խառնել է,
որ շուտ մը միանալով բաղադրութիւն տակը կը մնայ, և
պէտք է առջի երկուսով ձեռքը:

ՓԼԱՆԻՆԱՅԻՆ ՅԱՆՈՒՄԱՆՈՒՄ ԿՐԵՅ
ԿՐԵՅԱՆԱՅԻՆ

Այնկա բարակի հետ հոգեցնելն յետոյ՝ նը-
շտով բաղադրութիւնով կը լափոգ, ու շարուն-
ով կապար քիւլիւն նման կը կայսրանայ, պէտք է
անկէ բարակ փոխ ընել, ու մեծ ատենի մը մէջ
տարցունել: Ասոր հետք հալած նշտորքը ցնդե-
լով՝ ամենին տակը միայն մեռաղը կը մնայ միայն
դոն փոխ կը զած որոք ունի նման պէտք է լու-
ծել, ու Ասորք իւղին հետ կը գտնուի յետոյ՝
յախառնուրդին վրայ քուլը՝ Լեւոն տակին շար փոխ
լուսն լափոգ կտանէ որ Լեւոն անան երեւելի
տակը կը՝ ասկա տակին հետ քանի մը կըրոյ խա-
ռնելով՝ պատկերի պատկեր կը լինէ: Զեւով
թերթերը որ ինքը կը գործածէ՝ տակին նման բա-
րակ ու փայլուն է:

ՄԱՐԴԻՆՈՒՄ

Մանր բոլորակ կամ ձու առն, կարծր, գեղե-
ցիկ, ձեւով քար է, որուն ձեւը արմուտի կը նմա-
նի և քանի մը տարբեր մեծութիւն ունի, որ կը
կապարով տեսան մը տարբեր մեծ, որուն մեծու-
թիւնը՝ հասարակ ասորներուն մեծութեանը կը
գերազանցէ: Լեւելէ արեւելոսն Հնդկաստանի
ձովին կամ Ամերիկայի և Եւրոպայի քանի մը տե-
ղայ և ուր տարբերը՝ միայն ծովին կը լուսն ու
կրակն տատաի մորգարտի կամ խելի և ոտտափի
կամ իւղիին ներքին մակերեսով կը գտնուի, որ
ականալործները ձարտարութեամբ հանելով կը

ԳՐԾԱԾԻՆ

Սուտ կամ շինու Մարգարտները որոնք
ձեւարիս Մարգարտի կը նմանին, իրենց մէջ մամ
է, ու մակերեսով տեսան մը ձուկի փայլուն սո-
սինով բարակ մը պատած է:

Սուտ Մարգարտը շինու կըրոյ:

Այսանդինա Միլիտանտ արծաթակիր ձուկը
է թէ միայն մարգարտ անդեանը համար կը գոր-
ծածվի, այլ նաեւ իր փոխն բարակ ու փայլուն
արծաթակիր հիւթ մը կըրէ, որ Հասարակ մէջ
Մարգարտ շինելու համար կը գործածեն. որուն
մէջի նիւթը՝ Թարմանային ու Վոլիւնային կը-
լայ որ այդպիսով (սուտ մերմէրի) կըրվի, որով
Յարմար մէջ անոնք (խառնու կամ բնական)
կը շինեն:

Այս նիւթը՝ գնառած ընելն ետքը՝ որոնա-
թափալ հեղուկին հետ ձուկի սոսիններ բաղադ-
րելով անոնք կըրան կըրտան: Գործաւորները ելմե-
տակա ձուկը ըլլան տար միմիկի վրայ կտանեն.
մէկ ձուկին աս բաղադրութիւնը ու մէկալ
ձուկին ձեւը ու երկու ձայնը տար և լուսն
մը առնելով՝ մէկալ հաւ կըրելն վրայ կանգա-
նեն, որ առաջինը կամ մանր սնտա կնկալ ու
երկու մէկ ձայնը վար՝ մէկալ ձայնը վեր կը շար
վի ու կը մնայ մինչև որ ալիւ մը պաղի և լուսն
գնառակ մը կըրելն վրային պէտք է հանել վրայի
ձեւը բեր գոցելով, և իրարու փակածները պո-
շութեամբ գտնել:

